

Sak 05/2022   Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- [Stortingsmeldingen «Rovvilt i norsk natur» \(st. meld. nr. 15 \(2003-2004\) og Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)\)](#)
- [«Rovviltforliket» - Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)
- [Naturmangfoldloven \(2009\)](#)
- [Rovviltforskriften \(2005\)](#)
- [Forvaltningsplan for rovvilt i region 4 \(2022\)](#)
- [Rapporter fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt](#)
- Løpende registrering av jervekull i 2022 – se Rovdata: [Jervetelleren](#).

Sekretariatet konstaterer at rovviltnemnda har myndighet til å fastsette kvote for lisensfelling av jerv og anbefaler at det åpnes for lisensfelling i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen i region 4, i sesongen 2022/2023.

På bakgrunn av observasjoner av jerv i regionen, observasjoner og bestandsutvikling i tilstøtende områder de siste årene og skadepotensialet, anbefales en kvote på ett dyr.

Saksopplysninger

Rovviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til om den har myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og vilkår for lisensfelling av jerv (Rovviltforskriften § 10 og kapittel II i naturmangfoldloven).

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for nemndas avgjørelse er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §§ 4, 7 og 10.

Rovviltforskriften § 7 gir generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnda, herunder om myndighet til å fatte vedtak. Nemnda har myndighet dersom bestanden av den enkelte art ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 4. Vurderingen skal gjøres av nemnda for hver art basert på data fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata). For rovviltregion 4 er det ikke fastsatt nasjonalt bestandsmål for jerv.

Rovviltforskriften §10 sier at dersom vilkårene i forskriften § 7 er oppfylt, kan rovviltnemnda fatte vedtak om kvote for lisensfelling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av en bestand av jerv. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Lovhjemmelen for lisensfelling er naturmangfoldlovens §18, bokstav b og c.

Naturmangfoldloven § 18, første ledd, bokstav b og c lyder:

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk (...)

b. for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,

c. for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i regionen i lisensfellingsperioden. Denne ble endret i august 2022 slik at den nå går fra 20. august et år til og med 15. februar det neste år. Rovviltnemnda kan avgrense fellingsområder eller gi nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling i samsvar med forvaltningsplanen.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jamfør § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i § 11 anses ikke som relevant, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Rovviltnemndas vedtak kan påklages til Klima- og miljødepartementet (KLD) innen tre uker fra vedtaket er gjort kjent.

Dersom rovviltnemnda ikke åpner for lisensfelling (fastsetter kvote) vil dette ikke være et enkeltvedtak som kan påklages.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv

Sekretariatets vurdering

Roviltforskriften § 10 gir hjemmel til å fastsette kvote for lisensfelling. Nemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte slikt vedtak. Det er ikke fastsatt mål om yngling av jerv i regionen, og roviltnemnda har følgelig myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, jamfør roviltforskriften § 7.

2. Vurdering av kvote for lisensfelling av jerv i 2022/2023

Grunnlag

Det ble første gang åpnet for lisensfelling av jerv i regionen i 2021. Det er sparsomt med observasjoner av jerv i regionen. Det har imidlertid vært flere observasjoner av jerv de siste par årene, og vært en tendens med flere observasjoner og dokumentert ynglinger med jerv lenger sør i barskogsområdene i Skandinavia enn tidligere.

Stortinget har bestemt at lisensfelling skal være det viktigste verktøyet for å regulere jervebestanden. Lisensfelling er ikke jakt, men felling motivert ut fra behovet for skadereduksjon ved å begrense artens vekst og/eller utbredelse. Lisensfelling av alle roviltartene omfattes av grunneiers enerett og krever personlig lisens for å kunne delta.

Eventuelt vedtak om kvote for lisensfelling skal avgrense fellingsområder, bestemme antall dyr som kan felles, eventuell fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi eventuelt nærmere vilkår for gjennomføring av lisensfelling (i samsvar med regional forvaltningsplan for rovilt). Fellingsperioden er angitt i roviltforskriften til 20. august – 15. februar, men dersom særlige forhold tilsier det kan roviltnemnda fastsette en kortere fellingsperiode.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Kvoten kan fordeles på nærmere angitte områder eller fylker i regionen. Roviltnemnda kan imidlertid avstå fra å åpne for lisensfelling, eventuelt gjøre vedtak på et seinere tidspunkt dersom forutsetningene endres, men slik at tidsfrister i henhold til instruks overholdes.

Bestandssituasjon og forekomst

NINA Rapport 2031 [Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2021](#) gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i Norge. I 2021 ble det registrert 60 kull med jervevalper. Dette er en nedgang på tre kull fra året før. Det er over det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige kull. Basert på antall ungekull de tre siste årene tilsier dette en bestand på rundt 386 voksendyr i Norge. Etter vedtak av Miljødirektoratet ble det gjennomført uttak av åtte av de 60 påviste jervekullene.

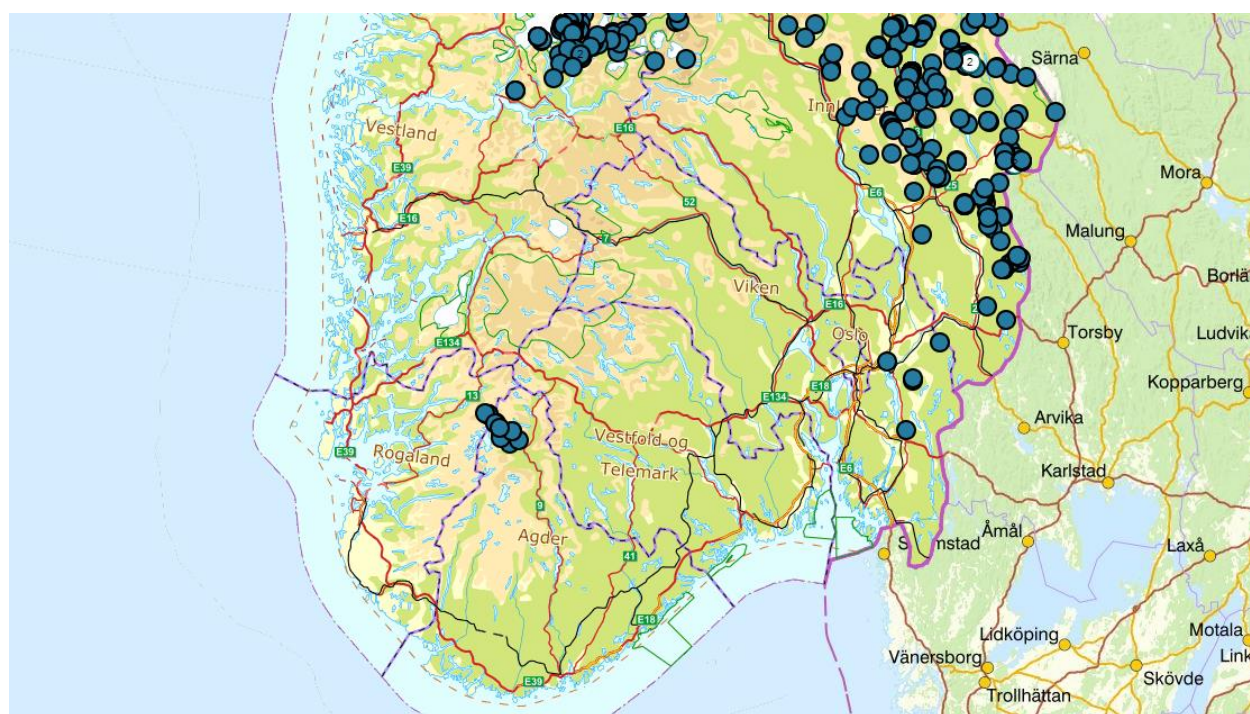
Tabell 1. Påviste ynglinger av jerv i Norge siste tre år. (Kilde: Rovdata/[NINA Rapport 2031](#))

	2019	2020	2021
Overlevende ynglehi	53	54	52
Hiuttak	9	9	8

NINA Rapport 2111 [DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestandene 2021](#) angir antall påviste individer i Skandinavia fordelt mellom Norge og Sverige, og et bestandsestimat basert på fangst-gjenfangst. Fra totalt 2446 fungerende prøver ble det påvist 737 individer i Norge, Sverige og Finland i 2021. Tilsvarende tall vinteren året før var 707 påviste jerver fra 2234 prøver. Totalt var det 322 jerver som var registrert med en eller flere prøver i Norge i 2021, sammenlignet med 339 individer i 2019. Ingen er registrert i region 2.

Basert på fangst-gjenfangst av DNA ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1013-1126 individer i 2021, hvorav 358 - 418 individer i Norge. Det er høy presisjon på anslagene med relativt liten usikkerhet. I region 4 viser bestandsestimatene 4 individer (1-9) for region 4, men her er tallgrunnet så lavt at usikkerheten trolig øker.

Jerv er påvist i og nær regionen gjennom sist vinter og vår, sist i Nes i mars og Lillestrøm i slutten av mai. I 2021 ble det påvist jerv i Jevnaker i februar, og i 2020 ble det dokumentert jerv i regionen i juni (Sarpsborg), juli (Nittedal) og oktober (Hurdal). J

Figur 3. Påviste observasjoner av jerv (vurdert som dokumentert eller antatt jerv av Statens naturoppsyn) i og nær rovviltregion 4 fra 1. oktober 2021 – 1. september 2022. (Kilde: Rovbase 1.9.2022)

I sist lisensfellingsperiode (10. september 2021 - 15. februar 2022) ble det til sammen felt eller belastet 75 jerver av en samlet kvote på 153. I region 4 var kvoten på ett dyr, men ingen ble felt.

Det er ikke dokumentert skader på sau fra jerv i regionen. Det er imidlertid vel dokumentert at jerv kan være en betydelig skadegjører på sau. Dersom jerv oppholder seg i beiteområder i regionen gjennom beitesesongen kan skadepotensialet derfor være stort.

Sekretariatets vurdering

Etter naturmangfoldloven er jerven fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i naturmangfoldloven sine unntaksregler, jmfør § 18 første ledd bokstav b og c, blant annet for å hindre skade på husdyr og ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Det er likevel et generelt vilkår for felling at dette ikke skal være til skade for bestandens overlevelse og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

I Stortinget sitt rovviltforlik fra 2011 (Representantforslag 163 S, 2010-2011) er det grunnleggende prinsippet en todelt målsetting for rovviltforvaltningen der en vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og å ivareta hensynet til levedyktige beitenæringer. Stortinget har ut fra dette fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv, med delmål fordelt på fem av de åtte rovviltregionene. Det går videre fram av rovviltforliket at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden og at ekstraordinære uttak av ynglehi over tid bør reduseres til et minimum.

Kvote for lisensfelling vil være et viktig skademotivert virkemiddel for å regulere utbredelsen og bidra til å hindre eventuell etablering i områder langt unna områder avsatt for yngling. Det er påvist jerv i rovviltregion 4 gjennom de siste årene. Jervens vandringspotensial er stort og erfaringer tilsier at det er stor sannsynlighet for at det fortsatt kan forekomme dyr i og i tilgrensende områder til rovviltregion 4. I 2020 og 2021 ble det påvist jerv i grenseområdene mellom region 3 og 4 (Hadeland og i Hurdal). I en slik situasjon kunne det ikke felles jerv i region 4 da det ikke var fastsatt kvote for lisensfelling, mens jerv kunne felles i region 3. Statsforvalteren fikk derfor henvendelser om at det burde åpnes for lisensfelling også i region 4.

Bestandsmålet for jerv nasjonalt ble oppnådd i 2021. Årets registreringer er i tidlig fase, men sannsynligheten for at bestandsmålet også nåes i år er stor. Det er fastsatt kvoter for lisensfelling i alle andre rovviltregioner og samlet antall dyr i kvotene for lisensfelling er betydelige. Erfaringen så langt er imidlertid at det er utfordrende å regulere bestanden av jerv ned mot bestandsmålet gjennom lisensfelling, og sekretariatet anser at et uttak av én jerv i region 4 ikke vil være til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet eller sikre bestandens overlevelse på lang sikt.

En eventuell lisensfelling i region 4 må etter sekretariatets syn være begrunnet i skadepotensial for husdyr (sau) på fritt utmarksbeite og hjemles i naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b. I region 4 er det husdyr på fritt utmarksbeite i det som er angitt som beiteprioritert områder i gjeldende forvaltningsplan. I øvrige områder er det driftsformer eller gjort tiltak som beskytter husdyr mot eventuelle skader fra jerv, og skadepotensialet her vurderes som lavt. Sekretariatet vurderer derfor at det ikke er hjemmel for lisensfelling etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav b her. I forvaltningsområde 1 hvor husdyr beiter fritt på utmarksbeite er det etter

sekretariatets vurdering vanskelig å gjøre tiltak som kan hindre skader dersom det etablerer seg jerv i området. Sekretariatet kan derfor ikke se at formålet om å unngå skade kan nås på annen tilfredsstillende måte enn ved felling her.

Sekretariatet vurderer at det ikke er grunnlag for eller hjemmel for å åpne for lisensfelling i andre deler av regionen enn i områdene med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen. Det vises til tidligere klageavgjørelser fra Klima- og miljødepartementet der det er vurdert at det ikke var hjemmel etter naturmangfoldloven §18, første ledd, bokstav c for lisensfelling av jerv i region 5.

Ut fra føringer i rowiltforliket og lovgrunnlaget, samt nåværende kunnskap om forekomst av jerv og skadepotensialet i regionen, anbefaler sekretariatet rowiltnemnda om å åpne for lisensfelling i 2022/2023. Det foreslås en kvote på én jerv og at lisensfellingsområdet settes til beiteprioritert område (hele region 4 utenfor ulvesonen). Irregulær avgang (f.eks. påkjørsler) etter at eventuell kvote er vedtatt belastes kvoten, jamfør rowiltforskriften § 7 fjerde ledd.

Perioden for lisensfelling av jerv ble endret av Klima- og miljødepartementet i 2022, og starter nå 20. august. Ideelt sett burde rowiltnemnda behandlet kvote for lisensfelling av jerv tidligere slik at det var tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling. Perioden for lisensfelling av jerv er imidlertid lang, og lisensfelling av jerv i regionen er mest aktuelt på sporsnø. Sekretariatet vurderer derfor at det er tilstrekkelig tid til en eventuell klagebehandling og eventuell oppsettende virkning på vedtaket, og at lisensfelling likevel kan gjennomføres. For neste år planlegger sekretariatet at lisensfelling av jerv behandles i første halvdel av året slik at hensynet til lisensfellingsperioden og klagebehandling ivaretas.

Oppsummering

Ut fra lovgrunnlaget og nasjonale føringer, regionens forvaltningsplan, kunnskap om forekomst og erfaringer med opptreden av jerv i regionen, potensialet for framtidige tap av sau og bestandssituasjonen for jerv i landet, anbefaler sekretariatet rowiltnemnda om å åpne for lisensfelling av jerv i områder med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen i sesongen 2022/2023. Sekretariatet anbefaler en kvote på ett dyr. Et slikt uttak anses ikke å true bestandens overlevelse på lang sikt eller være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål.

Forslag til vedtak

Rowiltnemnda i region 4 viser til den nasjonale målsettingen for rowilt i regionen. Det er ikke fastsatte mål om yngling av jerv i region 4. Rowiltnemnda anser følgelig å ha myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv etter rowiltforskriften § 10, jamfør §§ 4 bokstav b og 7.

Rowiltnemnda viser til naturmangfoldloven § 7. Nemnda har fått forelagt den siste tilgjengelige kunnskapen om jervens bestandsstatus og -utvikling, jamfør § 8 og rowiltforskriften § 3 siste ledd. Nemnda viser til sekretariatets faglige vurderinger om at den foreslåtte lisensfellingskvoten på ett dyr ikke vil påføre bestanden irreversibel skade eller en for stor samlet belastning, jamfør § 10. Forvaltningsplanen for rowilt i regionen og føringene i rowiltforliket ligger til grunn for å iverksette lisensfelling, jamfør også rowiltforskriften §§ 1 og 6. Gjennom denne differensierte forvaltningen er hensynet til lokalisering i

naturmangfoldloven § 12 vurdert. Rowiltnemnda anser ikke at §§ 9 og 11 er relevant i denne sammenheng.

Ut fra et behov for å avverge skade på husdyr, vedtas en kvote for lisensfelling i 2022/2023 på én jerv i område med husdyr på utmarksbeite utenfor ulvesonen, i rowiltregion 4 i fellingsperioden 20. august 2022 til og med 15. februar 2023, jamfør rowiltforskriften § 10 bokstav b. Fellingen anses ikke å være til hinder for å nå nasjonale bestandsmål eller true overlevelsen av bestanden på lang sikt, jamfør naturmangfoldloven § 5.

Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for lisensfelling via statsforvalternes kvotetelefoner 48105206 og registrere seg for varsling via [statsforvalternes SMS-tjeneste](#).

Rowiltnemndas vedtak er fattet med hjemmel i §§ 18 og 77 i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold, jamfør §§ 4, 7 og 10 i forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rowilt.

Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i medhold av forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedtak